Zekât En Güzel Yardımlaşmadır
Gönderen Kadir Hatipoglu - Mayıs 22 2019 03:00:00

إِنَّمَا
الصَّدَقَاتُ
لِلْفُقَرَاء
وَالْمَسَاكِينِ
وَالْعَامِلِينَ
عَلَيْهَا
وَالْمُؤَلَّفَةِ
قُلُوبُهُمْ
وَفِي
الرِّقَابِ
وَالْغَارِمِينَ وَفِي
سَبِيلِ
اللّهِ
وَابْنِ
السَّبِيلِ
فَرِيضَةً
مِّنَ اللّهِ
وَاللّهُ
عَلِيمٌ
حَكِيمٌ:   MEALİ :   “Sadakalar (zekâtlar) Allah’tan bir farz olarak ancak, yoksullara, düşkünlere, (zekât toplayan) memurlara, gönülleri (İslâm'a) ısındırılacak olanlara, (hürriyetlerini satın almaya çalışan) kölelere, borçlulara, Allah yolunda çalışıp cihat edenlere, yolcuya mahsustur. Allah pek iyi bilendir, hikmet sahibidir.”   (TEVBE SURESİ – 60. AYET)   Allah Teala Kur’an-ı Kerim’de şöyle buyuruyor:
وَأَقِيمُوا
الصَّلَاةَ
وَآتُواالزَّكَاةَ
وَأَقْرِضُوا اللَّهَ
قَرْضاً
حَسَناً
وَمَا
تُقَدِّمُوا
لِأَنفُسِكُ&#16

05; مِّنْ خَيْرٍ
تَجِدُوهُ
عِندَ
اللَّهِ هُوَ
خَيْراً
وَأَعْظَمَ
أَجْراً
وَاسْتَغْفِ&#15
85;ُوا اللَّهَ
إِنَّ
اللَّهَ
غَفُورٌ
رَّحِيمٌ:
“Namazı kılın, zekâtı verin. Allah’a güzel bir borç verin. Kendiniz için önden gönderdiğiniz her iyiliği Allah katında daha iyi ve sevapça daha büyük olarak bulacaksınız. Allah’tan mağfiret dileyin. Şüphesiz Allah, bağışlayandır, esirgeyendir.”   (MÜZZEMMİL SURESİ – 20. AYET)   “Zekâtın sözlük anlamı; artma, çoğalma ve temizliktir. Dindeki anlamı ise, Müslüman zenginlerin seneden seneye mallarının bir bölümünü yoksullara vermeleridir. Sözlük ve dindeki anlamı bu olan zekât, hicretin ikinci yılında farz olmuş, malî bir ibadettir. Farziyeti, kitap, sünnet ve icma ile sabittir.   Zekât, İslâm’ın beş temel ibadetinden biridir. Kur’an-ı Kerim’in pek çok yerinde zekât, namaz ile birlikte anılmış, “Namazı kılınız, zekâtı veriniz.” buyrulmuştur.   İslâm’ın beş temel ibadet üzerine kurulduğunu söyleyen Peygamberimiz (SAV), zekâtın, bu temel ibadetlerin üçüncüsü olduğunu bildirmiştir.   Zekât, kişinin isteğine bırakılmış bir yardım değil, yoksulun, zenginin zimmetindeki hakkı ve zenginin yerine getirmek mecburiyetinde olduğu bir görevidir.   Kur’an-ı Kerim şöyle buyurur: وَفِي
أَمْوَالِهِ&#16
05;ْ حَقٌّ
لِّلسَّائِل&#16
16;
وَالْمَحْرُ&#16
08;مِ:   “Onların (zenginlerin) mallarında muhtaç ve yoksullar için bir hak vardır.” (ZARİYAT SURESİ – 19. AYET)   Ayeti kerimede sözü edilen hak, zekât hakkıdır.   İbni Abbas (RA)’tan rivayete göre, şöyle demiştir: “Peygamberimiz (SAV), Muaz İbni Cebel’i Yemen’e vali ve hâkim olarak gönderirken ona şu talimatı vermiştir: “Ey Muaz, Yemen halkını, önce Allah’tan başka bir tanrı olmadığını, benim de Allah’ın elçisi olduğumu bilmeye ve tanımaya davet et. Eğer bunu kabul ederlerse, bu defa onlara gece ve gündüz kendilerine beş vakit namazın farz kılındığını öğret. Eğer bunu kabul ederlerse, bu defa onlara, Allah’ın kendilerine mallarında zekâtı farz kıldığını haber ver. Bu zekât, zenginlerinden alınır ve yoksullara verilir.”   Zekât, en güzel sosyal yardımlaşmadır. Yüce dinimiz, sosyal yardımlaşmaya büyük önem vermiştir. Çeşitli

vesileler ile zenginlerin, yoksulları görüp gözetmelerini emretmiştir.   Zenginlere zekât yükümlülüğü getirmekle de bu yardımlaşmayı sistemleştirmiştir. Zengin, her yıl malının belli bir bölümünü yoksullara vermek durumundadır. Bundan daha iyi bir yardımlaşma düşünülemez.   Zekâtın pek çok yararları vardır. Bunlardan bazılarına işaret etmek yerinde olur: A-) ZEKÂT BİR TEMİZLİKTİR   Hem malı temizler, hem de mal sahibinin gönlünü arıtır, ahlakını yükseltir. Çünkü zekât, malın kiridir. Mal bu kirden ancak onu çıkarıp yoksula vermekle temizlenmiş olur. Bunun gibi hasislik ve cimrilik de gönülde bir lekedir. Zekât insanın bu sevilmeyen huydan kurtulmasını ve ahlaken yükselmesini sağlar.
خُذْ مِنْ
أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً
تُطَهِّرُهُمْ
وَتُزَكِّيهِم بِهَا
وَصَلِّ
عَلَيْهِمْ
إِنَّ
صَلاَتَكَ
سَكَنٌ
لَّهُمْ
وَاللّهُ
سَمِيعٌ
عَلِيمٌ:   “Ey Muhammed! Servet sahiplerinin mallarından zekât al; zekât, onların mallarını temizler. Vicdanlarını arıtır.” (TEVBE SURESİ – 103. AYET)   Ayeti kerimesi zekâtın bu faydasını özet olarak bildirmektedir. B-) ZEKÂT MALI BEREKETLENDİRİR VE ÇOĞALMASINI SAĞLAR   Mallarının zekâtını seve seve verenlerin ve yoksullara yardım edenlerin mallarının arttığı bilinen bir gerçektir. Bunda sevindirilen yoksul gönlünün büyük rolü olduğunda şüphe yoktur. Zekâtı verilen mal azalmaz, azalır gibi görünür ama gerçekte çoğalır. Zaten zekât kelimesinin sözlük anlamı da bunu göstermektedir. Nitekim Kur'an-ı Kerim şöyle buyurur:
قُلْ إِنَّ
رَبِّي
يَبْسُطُ
الرِّزْقَ
لِمَن
يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ
وَيَقْدِرُ
لَهُ
وَمَاأَنفَقْتُم مِّن

شَيْءٍ
فَهُوَ
يُخْلِفُهُ
وَهُوَ
خَيْرُ
الرَّازِقِينَ:   “Siz Allah için verirseniz, Allah onun yerine (daha iyisini) verir.” (SEBE SURESİ – 39. AYET)   Bir başka ayeti kerime de şöyledir:
فَأَمَّا مَن
أَعْطَى
وَاتَّقَى:
وَصَدَّقَ
بِالْحُسْنَى:
فَسَنُيَسِّرُهُ
لِلْيُسْرَى:
وَأَمَّا مَن
بَخِلَ
وَاسْتَغْنَى:وَكَذَّبَ
بِالْحُسْنَى:
فَسَنُيَسِّرُهُ
لِلْعُسْرَى:
وَمَا
يُغْنِي
عَنْهُ
مَالُهُ
إِذَاتَرَدَّى: “Her kim malındaki Allah hakkını verir,(cimrilikten) sakınır ve (verdiğinin yerine daha iyisinin verileceğine) inanırsa, artık biz bu kimseye muhakkak vicdan rahatı verir ve ahiret mutluluğunu kolay kılarız. Kim cimrilik eder, kendini müstağni (ihtiyacı yok) sayar ve en güzel olanı da yalanlarsa (cennet nimetleri ile ihsan sahibi kişileri bekleyen sonucun daha güzel olacağı gerçeğine “yalan” derse) biz de onu en zor olana hazırlarız. Düştüğü zaman da malı kendisine hiçbir fayda vermez.” (LEYL SURESİ – 5/11. AYETLER)   Bir Kutsi hadiste Allah Teala şöyle buyurmuştur: “Ey kulum, sen yoksullara sadaka ver ki, ben de sana vereyim.”
     Peygamberimiz (SAV), malının zekâtını verenlerin, mallarının artırılması için meleklerin de ona dua edeceklerini bildirmiş ve şöyle buyurmuştur: “Her sabah iki melek iner. Birisi, “Allah’ım, sadaka verenin malına bolluk ver.” der, diğeri de, “Allah’ım, sadaka vermeyenin malını yok et.” der.”   C-) ZEKÂT ALLAH’IN VERDİĞİ SERVETE BİR TEŞEKKÜRDÜR   İnsan, küçük bir ikramını gördüğü kimseye karşılık vermek için

vesile ararken, sayılamayacak kadar nimetlerine eriştiği yaratıcısına şükretmek istemez mi? Elbette ister. Kendisini yaratan ve pek çok lütuflarda bulunan Allah’a her zaman ve her vesile ile şükretmek ve hoşnutluğunu kazanmak ister. Böyle bir teşekkür, aynı zamanda o malın artmasına da sebep olur. Nitekim Allah Teala şöyle buyurur: وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ:   “Eğer şükrederseniz elbette size (nimetimi) artırırım. Ve eğer nankörlük ederseniz, hiç şüphesiz azabım çok şiddetlidir.” (İBRAHİM SURESİ – 7. AYET)   Demek ki, şükreden kendi yararı için şükretmiş, nankörlük eden de kendi zararı için nankörlük etmiş olur. Çünkü Allah'ın hiçbir şeye ihtiyacı yoktur.   Peygamberimiz (SAV),dünya malının yeşil ot gibi çekici ve tatlı olduğunu; bu maldan yetime, vatanından uzakta kalanlara ve yolda kalmışlara sadaka veren zengin Müslüman’ın ne hayırlı kişi olduğunu; onu haksız olarak alan, meşru olmayan yollardan kazanan kimsenin ise, yiyip yiyip doymayan bir obur olduğunu ve bu malın, onun aleyhinde kıyamet günü şahitlik yapacağını bildirmiştir. D-) ZEKÂT MALA OLAN HIRSI AZALTIR   Her şeyin aşırısı zararlı olduğu gibi, mala karşı aşırı istek de zararlıdır. Böyle haris olan kimse meşru ve gayr-ı meşru demeden malını çoğaltmaya çalışır. Kazandığı mal ile ne çevresindeki yoksullara yardım eder, ne de hayır kurumlarına destek olur. O sadece kazanmayı bilir ve nihayet kazandığı mal ile hiçbir iyilik yapmadan, toplum ve insanlığın hayrına olacak bir hizmette bulunmadan ömrünü tamamlamış olur. İşte böyle bir hırs içerisinde olan kimse ile ilgili olarak bakınız Peygamberimiz (SAV) ne buyuruyor: “Âdemoğlunun iki dere dolu malı, olsa bir üçüncüsünü ister. Âdemoğlunun bu muhteris gönlünü topraktan başka bir şey dolduramaz. Şu kadar ki (ihtirastan nefret edip) tövbe eden kişinin tövbesini Allah kabul eder.”   Peygamberimiz (SAV) bu hadisi şerifle, insanlık onuruna zarar verecek şekilde mala olan aşırı isteğin zararlı olduğunu bildirmektedir. Yoksa mal kazanmak ve ihtiyaç zamanı için mal biriktirmek, övülen bir davranıştır. E-) ZEKÂT YOKSULUN AHLAKINI OLUMLU ŞEKİLDE ETKİLER   Geçim sıkıntısı çeken kimse karnını doyurmak için -Allah korusun- her şey yapabilir, kötü yollara düşebilir. Bunun için bizzat Peygamberimiz (SAV), yoksulluktan ve yoksulluğun getireceği olumsuzluklardan Allah’a sığınmışlardır. Bir hadislerinde de şöyle buyurmuşlardır: “Yoksulluktan, darlıktan, zilletten, haksızlık yapmaktan ve haksızlığa uğramaktan Allah’a sığının.”   Toplumdaki servet sahipleri yoksullara yardım ellerini uzatacak, mallarının zekâtı ile onlara destek verecek olurlarsa, onları kötü yollara sürüklenmekten ve toplum için problem olmaktan kurtarmış olurlar. Esasen

toplumda karnını doyuramayan yoksullar varken, varlıklı kimselerin bunlarla ilgilenmemesi nasıl düşünülebilir? Çevresinde aç insanlar varken nasıl rahat edebilir?   İşte zekât, yoksulların kötü yollara düşmelerini önler. Kötü yollara düşmüş olanları da düştükleri çukurlardan kurtarmış olur. F-) ZEKÂT YOKSULUN ÇALIŞMA İSTEĞİNİ ARTTIRIR   Çünkü almaktan çok vermek daha zevklidir. Bu zevki tatmak işin yoksul çalışmanın, alın teri dökerek kazanmanın gerektiğini anlar ve bu yola yönelir. Elbette iyi niyetle çalışana Allah Teala’nın vereceğinde şüphe yoktur.   Abdullah İbni Ömer (RA) anlatıyor: “Bir defa Peygamberimiz (SAV) minberde sadaka vermekten, teaffüften (kimseden bir şey istemeyip yokluğa katlanmaktan),dilenmekten söz ediyor ve şöyle diyordu: “Veren el, alan elden daha hayırlıdır.” G-) ZEKÂT ZENGİN İLE YOKSULU BİRBİRİNE YAKLAŞTIRIR   Böylece zengin ile yoksul arasında servet farkından doğabilecek dengesizlikleri ortadan kaldırır. Kur’an-ı Kerim konu ile ilgili olarak şöyle buyuruyor: كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاء مِنكُمْ:   “Böylece o mallar içinizden yalnız zenginler arasında dolaşan bir servet olmaz.” (HAŞR SURESİ – 7. AYET) Ğ-) ZEKÂT, MÜSLÜMANIN CENNETE GİRMESİNE VESİLE OLUR   Ebu Hureyre (RA) anlatıyor: “Bir gün Peygamberimiz (SAV)’e bir Bedevi gelerek: “Ey Allah’ın Resulü, bana bir ibadet tavsiye ediniz ki, ben onu yapınca cennete gireyim.” dedi. Peygamberimiz (SAV): “Allah'a ibadet edersin ve O’na hiçbir şeyi ortak koşmazsın, farz olan (beş vakit) namazı kılar, farz olan zekâtı verir ve Ramazan orucunu tutarsın. (Böyle yaparsan cennete gidersin)” buyurdu. Bedevi: “Canımı kudret elinde tutan Allah’a yemin ederim ki, bu ibadetlerden başka fazla bir ibadet yapmam.” dedi ve sonra da dönüp gitti. Bunun üzerine Peygamberimiz (SAV): “Kim bir cennetlik görmek isterse şu temiz simaya baksın.” buyurdu.   İşte bu ve daha başka yararları sebebiyle yüce dinimiz toplumdaki yoksullara ve kimsesizlere yardım için zekâtı farz kılmıştır.   Zekâtın verileceği yerleri anlatırken, görülecektir ki, zekât birinci derecede yoksullara verilir. Zekât vermekle yükümlü olan kimsenin, bu yoksulu arayıp bulmak görevidir. Yoksul deyince akla dilenci gelir. Hâlbuki her dilenen yoksul değildir. Gerçek yoksul, ihtiyaçı içinde kıvrandığı halde dilenmekten ve başkalarına yüzsuyu dökmekten utanan iffetli kimsedir. Allah Teala buyuruyor: لِلْفُقَرَاء الَّذِينَ أُحصِرُواْ فِي سَبِيلِ اللّهِ لاَ يَسْتَطِيعُونَ ضَرْباً فِي الأَرْضِ

يَحْسَبُهُم&#16
15; الْجَاهِلُ
أَغْنِيَاء
مِنَ
التَّعَفُّف&#16
16; تَعْرِفُهُم
بِسِيمَاهُم&#16
18; لاَ
يَسْأَلُونَ
النَّاسَ
إِلْحَافاً
وَمَا
تُنفِقُواْ
مِنْ
خَيْرٍفَإِن&#16
17;َ اللّهَ بِهِ
عَلِيمٌ:
“Sadakalar, Allah yolunda kendilerini vakfetmiş yoksullar içindir ki, onlar
yeryüzünde dolaşmazlar. Durumlarını bilmeyen onları hayâlarından dolayı zengin
sanır. (Ey Muhammed) Sen o gibileri yüzlerinden tanırsın. Onlar yüzsüzlük
edip insanlardan bir şey istemezler. Yaptığınız her hayrı muhakkak Allah bilir.”
 (BAKARA SURESİ - 273. AYET)   Peygamberimiz (SAV) de bu
konuda şöyle buyurmuştur: “Kapı kapı dolaşıp halkın
kendisine bir iki lokma verdiği dilenci yoksul değildir. Gerçek yoksul, kendisine sadaka
vermek için ihtiyacı bilinmeyen ve kendisi de halktan bir şey istemeyen iffet sahibi
kimsedir.”   Yüce dinimiz, yoksulları ve
düşkünleri koruyup gözetmeyi öğütlerken, dilenciliği hoş karşılamıyor.
Bir Müslüman’ın kendisini bu şekilde küçük
düşürmesini uygun görmüyor. Bunun içindir ki, Peygamberimiz
(SAV), dilenmek isteyenlere, geçimlerini temin edecek uygun bir iş bulmalarını tavsiye
etmiştir.   Enes İbni Malik (RA) anlatıyor: “Ensar’dan
(Medine’lilerden) bir zat Peygamberimiz (SAV)’e gelir, sadaka ister. Kalbi şefkat ve
merhametle dolu olan Peygamberimiz (SAV),bu zata, evinde bir şeyi olup olmadığını sorar. Adam,
evinde bir çul parçası olduğunu, bunu yere serip yarısının üzerine yattığını,
diğer yarısı ile de örtündüğünü, bundan başka bir de su kabı
bulunduğunu söyler. Peygamberimiz (SAV), bunları getirmesini emreder. Adam gider,
bunları alıp Peygamberimiz (SAV)’e getirir ve ne yapacağını merak eder. Peygamberimiz
(SAV), bunları açık artırma ile satışa çıkarır ve iki dirheme satar. Sonra da bu iki
dirhemi adama verir ve bir dirhemle çocuklarına yiyecek satın almasını, kalan
öbür dirhemle de bir balta satın alıp getirmesini söyler. Adam, buyrulan işleri
yapar ve baltayı alır gelir. Peygamberimiz (SAV), bizzat kendileri baltaya bir sap takar, adama verir
ve gidip odun toplayıp çarşıya getirip satmasını ve on beş güne kadar da ortalıklarda
görünmemesini tembihler. Adam, Peygamberimiz (SAV)’in talimatı
üzerine hareket eder, odun toplayıp çarşıya getirir ve satmaya başlar. On beş
gün sonra Peygamberimiz (SAV)’in yanına gelir. Bu süre içinde 10
dirhem kazandığını, bununla yiyecek ve giyecek satın alıp ihtiyaçlarını
gördüğünü söyler. Bunun üzerine Peygamberimiz (SAV),
kendisine: “Böyle yapmak mı daha iyi, yoksa kıyamet günü alnında

dilencilik damgası ile Allah’ın huzuruna gelmek mi daha iyi?” buyurur.   Bu rivayette Peygamberimiz (SAV), evinde sadece bir çul parçası, bir su kabından başka bir şeyi olmayan kimsenin bile dilenmesini hoş karşılamamış ve bu kimseye geçimini sağlayabileceği bir iş tavsiye etmiştir.   Peygamberimiz (SAV),inanmış bir insanın dilenerek geçimini temin etmesini niçin hoş görmüyor? Çünkü insan, Allah’ın en üstün yaratığıdır, onurludur, onurlu yaşamalıdır. Dilenmekte yüzsuyu dökmek ve başkasına boyun eğmek vardır. Bu ise onur kırıcı bir davranıştır. Kendisine el uzattığı kimse bir şey verirse minneti altına girmiş, vermezse zilletini çekmiş olur. Bunun için Peygamberimiz (SAV):   “Sizden birinizin ipini alıp da dağa gitmesi ve odun demeti yüklenip getirerek onu satması ve Allah Teala’nın bu suretle o kimsenin yüzsuyunu koruması, istediği verilse de verilmese de, halktan dilenmesinden daha hayırlıdır.” buyurmuş ve hiçbir şeyi olmayan kimseye seçmesi gereken yolu göstermiştir.   Hele geçineceği kadar malı olduğu halde halka el avuç açıp dilenen kimsenin kıyamet günündeki durumu ise pek acıklıdır. Peygamberimiz (SAV),şöyle buyuruyor: “Dilenmek, herhangi birinizi o dereceye getirir ki, kıyamet gününde yüzünde et bulunmadığı halde Allah’ın huzuruna çıkarılır.” ZEKÂT KİMLERE FARZDIR?   Bir kimsenin zekât vermekle yükümlü olabilmesi için kendisinde ve sahip olduğu malda bir takım şartların bulunması gerekir. A-) Zekât vermekle yükümlü olan kimsede bulunması gereken şartlar şunlardır: 1-) Müslüman olmak, 2-) Erginlik çağına gelmiş bulunmak. 3-) Akıllı olmak. 4-) Hür olmak. 5-) Borcu olmamak.   Buna göre Müslüman olmayan, erginlik çağına gelmemiş bulunan çocuklar, akıl rahatsızlığı olanlar ve hür olmayan köleler zekât vermekle yükümlü değillerdir. Elinde nisap miktarı veya daha fazla malı olduğu halde, malı kadar veya daha çok borcu olan kimse de zekât vermekle yükümlü değildir. B-) Malda bulunması gereken şartlar da şunlardır: 1-) Malın nisap miktarı olması. 2-) Malın, gerçekten veya hükmen artıcı olması. 3-) Nisap miktarı malın üzerinden bir kameri yıl geçmiş bulunması.   Nisap, dinin koyduğu bir ölçüdür. Borcundan ve temel ihtiyaçlarından başka bu kadar malı veya parası olan kimse dinen zengin sayılır ve bunların üzerinden bir yıl geçince zekât vermekle yükümlü olur. Malı veya parası nisap miktarına ulaşmamış veya nisap miktarı malı olup da üzerinden bir kameri yıl geçmemiş olan kimse zekât vermekle yükümlü olmaz.   Elde mevcut olan malın, yılın başında nisap miktarında olması gerektiği gibi, yılsonunda da nisap miktarında bulunması gerekir. Yıl içinde maldaki eksilmeler dikkate alınmaz. Yıl içindeki artışlar da ayrı ayrı hesap edilmez, mevcut mala eklenerek yılsonunda hepsinin zekâtı verilir.   Yılbaşında nisap miktarı olan bir mal, yıl içinde eksilerek, nisap miktarından aşağıya düşer ve yılsonunda da nisap miktarını bulmazsa, bu maldan zekât vermek gerekmez. Ne zaman nisap miktarına ulaşır ve bundan itibaren üzerinden bir yıl geçerse zekât verilmesi gerekir. NİSAP MİKTARLARI   Altının nisabı 80.18 gram; gümüşün nisabı 561 gram; paranın nisabı, altın ve gümüşün nisabı tutarı; ticaret malının nisabı, altın ve gümüşün nisabı değerinde; koyun ve keçinin nisabı 40, sığırın nisabı 30, sığır ve devenin nisabı da 5 devedir. TEMEL İHTİYAÇLAR   Bir insanın ve bakmakla

yükümlü olduğu kimselerin muhtaç olduğu temel ihtiyaç maddeleridir. Ev, lüzumlu ev ve giyim eşyası, binek aracı, ticaret için olmayan kitaplar, sanatkârların sanatlarını yapacakları aletler ve bir yıllık nafaka temel ihtiyaçlardır.   Altın ve gümüş dışında ticaret için olmayan zinet eşyası; inci, zümrüt ve elmas gibi süs eşyaları da zekâta tabi değildir.   Ticaret için olmayan ev, dükkân gibi gayr-ı menkullerden de zekât lazım gelmez. Ancak bunların kira ve gelirleri olarak elde edilen paralar nisabın hesaplanmasında dikkate alınır.   Zekâtı yoksula veya vekiline verirken, ya da yoksula verilmek üzere ayırırken bunun zekât olduğuna niyet edilmesi gerekir. Çünkü zekât, bir ibadettir. İbadetlerde ise niyet gereklidir. Niyet kalp ile yapılır, dil ile söylenmesi gerekmez.   Zekât vermekle yükümlü olan kimse, zekâtı bizzat kendisi vereceği gibi bir başkasını vekil ederek de verebilir. Her iki durumda da zekâtı verecek kişinin niyet etmesi gerekir. ZEKÂT VERİLMESİ GEREKEN MALLAR 1-) ALTIN: Altının nisabı az önce de ifade ettiğimiz gibi 80.18 gramdır. Bunun külçe, süs eşyası halinde olması ile kap-kacak olarak kullanılması arasında bir fark yoktur, hepsi zekâta tabidir. 2-) GÜMÜŞ: Gümüşün nisabı da 561 gramdır.   Ancak burada bir hususun belirtilmesinde yarar vardır. Günümüzde gümüş, altına oranla büyük değer kaybetmiştir. Altın ve gümüş nisabı belirlendiği zaman, 80.18 gram altın, 561 gram gümüşe eşit idi, yani aynı değerde idiler. Ama bugün öyle değildir. Gümüş altına göre büyük ölçüde değer yitirmiştir. Bunun için para ve ticaret mallarında yoksulun yararı dikkate alınarak altının nisabı esas alınmak suretiyle zekâtın ödenmesi uygun olur. Ancak elinde nisap miktarı veya daha fazla gümüşü olan kimse, zekâtını bu nisap üzerinden verir. 3-) TİCARET MALLARI: Ticaret malları da zekâta tabi mallardandır. Hangi cinsten olursa olsun, ticaret mallarının değeri altın nisabına ulaşırsa zekâtının verilmesi gerekir.   Çeşitli şirket ve guruplar tarafından çıkarılıp menkul kıymetler borsasında alınıp satılan hisse senetleri ticaret malı gibi olduğundan, bunların değerleri üzerinden zekât verilmesi gerekir.   Her hangi bir şirkete kar ve zararda ortaklığın belgesi olan hisse senetlerinin zekâtı ise;   Şirket mal alıp satmak suretiyle ticaret yapıyorsa, böyle bir şirketin hisse senetlerine sahip olan kimse de, senetlerin değeri üzerinden zekât verir.   Şirket, sanayi veya işletmecilik yapıyor ve sermayesi makine, alet ve araçlara bağlanmış ise, böyle bir kuruluşa ortak olan kimse zekâtını, elindeki hisse senetlerinin değeri üzerinden değil, yıllık kazancından vermesi gerekir. 4-) PARALAR: Elde bulunan paraların değeri altın nisabına ulaştığı takdirde zekâta tabi olur. Mevcut para tek başına nisap miktarını bulmazsa, varsa altın ve ticaret malları ile birleştirilir ve hepsinin toplamı nisap miktarını bulursa, zekâtları verilir. 5-) HAYVANLAR: Üretmek, süt veya yün almak maksadı ile beslenen ve yılın yarıdan fazlasını kırlarda ve otlaklarda geçiren koyun, keçi, sığır, manda ve develer sayıca nisap miktarına ulaştıkları takdirde zekâta tabi olurlar. ALACAKLARIN ZEKÂTI   Alacaklar üç kısımdır: A-) KUVVETLİ ALACAK: Ödünç olarak verilen paralar ile ticaret mallarının bedeli olan alacaklardır. Bunlar tahsil edildikleri zaman geçmiş yıllarının zekâtlarını da vermek gerekir. B-) ORTA DERECELİ ALACAK: Ticaret için olmayan mal karşılığı alacaklardır. Kullanılmış elbise bedeli gibi. Bunların bedeli tahsil edildikten sonra zekâta tabi olur. Ancak bunlardan nisap miktarı ele geçmedikçe zekât vermek gerekmez. C-) ZAYIF ALACAK: Bunlar, her hangi

bir mal karşılığı olmayan alacaklardır. Miras ve vasiyet malı karşılığı gibi. Bu mallar, ele geçtiği andan itibaren nisap miktarına ulaşır ve üzerinden bir yıl geçerse zekât verilmesi gerekir. ZEKÂT KİMLERE VERİLİR?   Zekâtın verileceği yerlerle ilgili olarak Kur’an-ı Kerim şöyle buyuruyor: إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاء وَالْمَسَاكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللّهِ وَاللّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ:   “Zekâtlar, Allah’tan bir farz olarak, yoksullara, düşkünlere (zekât toplayan) memurlara, gönülleri (İslâm’a) ısındırılacak olanlara, (esirlik ve kölelikten kurtulmak isteyen) esir ve kölelere, (borcuna karşılık malı olmayan) borçlulara, Allah yolunda olanlara, (harçlıksız kalmış) yolcuya mahsustur.”   (TEVBE SURESİ – 60. AYET)   Buna göre zekât verilecek kimseler; yoksullar, hiçbir şeyi olmayan düşkünler, borçlular, yolda kalmış olanlar, Allah yolunda olanlar (mali imkansızlık yüzünden savaşa katılamayanlar, hac için yola çıkıp parasız kalanlar, işini gücünü bırakıp kendisini ilme verenler) dır.   Yoksullara zekât verilirken şu sırayı gözetmek daha çok sevaptır. Fakir olan: 1-) Kardeşler, 2-) Kardeş çocukları, 3-) Amca, hala, dayı ve teyzeler, 4-) Bunların çocukları, 5-) Diğer mahremler, 6-) Komşular, meslektaşlar, 7-) Zekât verecek kişinin bulunduğu köy ve şehir halkı.   Bir kimse, kendi yakınları muhtaç durumda iken, onları bırakıp başkalarına zekât verse, zekât borcundan kurtulmuş olur ama sevabına erişmiş olmaz.   Peygamberimiz (SAV) şöyle buyuruyor: “Yoksula bir şey vermek sadakadır. Akrabadan olan yoksula sadaka vermenin ise iki ecri vardır. Birisi, sadaka ecri, diğeri de akrabaları görüp gözetme sevabıdır.” ZEKÂT KİMLERE VERİLMEZ?

     Zekât verilmeyen kimseler şunlardır: Anne-baba, büyük anne ve büyük baba. Çocuklar ve torunlar. Karı-koca birbirine. Zenginler, Müslüman olmayanlar. Müslüman olmayanlara sadaka verilirse de, zekât ancak Müslüman olan yoksullara verilir.   Sohbetimizi bir ayetle tamamlayalım. Allah Teala buyuruyor: مَّثَلُ الَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍأَنبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ مِّئَةُ حَبَّةٍ وَاللّهُ يُضَاعِفُ لِمَن يَشَاءُ وَاللّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ:   “Allah yolunda mallarını harcayanların örneği, yedi başak bitiren bir tane gibidir ki, her başakta yüz tane vardır. Allah dilediğine kat kat fazlasını verir. Allah’ın lütfu geniştir. 0, her şeyi bilir.” (BAKARA SURESİ – 261. AYET)   KAYNAK : DİYANET AYLIK DERGİ   ARALIK - 2000

islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler